

РЕЗУЛЬТАТИ ГОЛОСУВАННЯ ЩОДО “УКРАЇНСЬКОЇ” РЕЗОЛЮЦІЇ В ГА ООН ЯК ІНДИКАТОР ОСОБЛИВОСТЕЙ СУЧАСНОГО БАЛАНСУ СИЛ У СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ

Ярина Турчин

Національний університет “Львівська політехніка”

(стаття надійшла до редколегії 28.08.2015 р., прийнята до друку – 5.10.2015 р.)

© Турчин Я., 2015

Розглянуто вплив українсько-російського конфлікту на сучасний стан світового порядку. Продемонстровано особливості розв’язання “української кризи” на рівні багатосторонньої дипломатії, передусім Генеральної Асамблеї ООН. За допомогою методу зіставлення досягнуто основної мети дослідження – виявлено особливості сучасного процесу трансформації світового балансу сил. Зроблено висновок про те, що приймаючи рішення щодо голосування “української” резолюції ГА ООН, кожна країна здебільшого керувалася власною ідеологією чи інтересами урядів, а не реальною ситуацією в Україні чи проблемами глобального значення.

Ключові слова: Україна, Російська Федерація, конфлікт, голосування, Генеральна Асамблея ООН.

VOTING RESULTS ON “UKRAINIAN” RESOLUTION AT UNGA AS AN INDICATION OF MODERN POWER BALANCE PECULIARITIES IN THE WORLD POLITICS

Yaryna Turchyn

The impact of the Ukrainian and Russian conflict on the modern state of world order and the efficiency of global security system was dwelled upon. The peculiarities of solving this conflict on the level of multilateral diplomacy, namely at UNGA, which corresponds to international practice, were demonstrated. The benchmark method was applied to achieve the main objective of the research: to reveal characteristics of modern transformation of power balance and to define the role of Ukraine. It was concluded that, when taking the decision on “Ukrainian” resolution, each country was guided by its own ideology or its government’s interests, not by the current situation in Ukraine or problems of global importance.

The Ukrainian and Russian conflict provoked the beginning of revising the state of world order and bipolar global power balance with the union of the USA and the EU on one side and authoritarian Russia on the other side. Meanwhile, Japan took the waiting position, hoping for the maximum benefit from opposition between Russia, the USA and the EU. In such multiparty dialogue between key players, the USA, the EU, Russia and Japan, it is important for Ukraine not to become a pawn in the game of fulfilling other’s geopolitical ambitions, but to strengthen its status as an independent and influential subject of international relations with strong internal and foreign policy.

The urgent need in revision of Ukrainian foreign policy on the whole is pointed out. Firstly, it is necessary to promote cooperation with counties of Africa, Asia and South America, which for many years had been underestimated by Ukrainian authorities. Secondly, it is worth taking into account that Russia currently is trying to enforce its influence on post-Soviet countries where there are critical problems with developing a consolidated democracy, as well as stability of political and economic systems. Due solving of Ukrainian conflict will also restore the capacity of the international law and reinforce the role of the UNO in a system of international relations in the globalized 21st century.

Key words: Ukraine, the Russian Federation, conflict, voting, UNGA.

Актуальною проблемою, яка визначає особливості сучасного стану світового порядку та ефективність глобальної системи безпеки є українсько-російський конфлікт, до вирішення якого долучилася уся цивілізована спільнота. Невідповідні міжнародному праву факти, такі як: порушення територіальної цілісності Української держави, побудова “сепаратистських держав”, т. зв. “ЛНР” і “ДНР”, –

відбуваються за військової, матеріальної та інформаційної підтримки з боку Російської Федерації, що призвело не лише до крайньої форми напруження українсько-російських взаємин, а й певного рівня міжнародної ізоляції Росії. За таких обставин пріоритетом для Києва залишається протидія російській пропаганді, яка нав’язує світовій громадськості ідею законності анексії Кримського півострова,

а також думку про внутрішній характер збройного протистояння на території України з притаманними для громадянської війни ознаками. Здійснюючи зовнішню політику, Кремль систематично порушує принципи міжнародного права, зокрема через невиконання Мінських домовленостей щодо деескалації збройного конфлікту на сході України.

Вітчизняна еліта апелює до міжнародних структур з метою отримати відповідну реакцію, насамперед правову, для відновлення територіальної цілісності Української держави, відкрито засуджує дії Російської Федерації, пов'язані з анексією українських територій та підтримкою збройних терористичних угруповань у межах Луганської та Донецької областей. Посилаючись на норми Статуту ООН та резолюцію ГА ООН № 3314 про "Визначення агресії" від 14 грудня 1974 р., Верховна Рада України визнала Росію державою-агресором та звернулася до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, а також парламентів держав світу щодо прийняття ними аналогічного рішення [7].

Проблема "української" кризи та шляхи її врегулювання неодноразово розглядалася на рівні багатосторонньої дипломатії, що відповідає сучасній міжнародній практиці врегулювання конфліктів. Свою підтримку Україні висловила і Генеральна Асамблея ООН, однією з функцій якої є втілення загальних принципів співпраці для підтримки міжнародного миру та безпеки [1, с. 9]. Приділяючи важливе значення українській кризі, 27 березня 2014 р. ГА ООН схвалила резолюцію щодо територіальної цілісності України, відзначивши, що референдум, проведений в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі 16 березня 2014 р., не був санкціонований Києвом, а тому не є легітимним. Члени Генеральної Асамблеї підтвердили свою прихильність до "суверенітету, політичної незалежності, єдності і територіальної цілісності України в межах її визнаних на міжнародному рівні кордонів" та закликали усі держави "відмовитися і утримуватися від дій, спрямованих на часткове або повне порушення національної єдності і територіальної цілісності держави, зокрема, будь-яких спроб змінити кордони України за допомогою погроз силою чи інших незаконних способів" [8]. Враховуючи геополітичний баланс сил, украї важливим є той момент, що голосування з "українського питання" не зафіксувало одностайності членів Генасамблеї ООН. У багатьох наукових публікаціях М. Дьомочко, А. Засморжук, Е. Матюшенко, О. Роговик, П. Яковлева та ін. проаналізовано результати голосування щодо "української" резолюції від 27 березня 2014 р., які є

своєрідним критерієм для визначення геополітичної належності тих чи інших держав. До того ж доцільно не лише розглянути позицію окремих країн чи цілих регіонів, щоб виокремити та зрозуміти особливості сучасного процесу трансформації світового балансу сил, важливо також визначити місце у цьому процесі України, що і є **метою** запропонованого дослідження.

Отож, "українську" резолюцію Генасамблеї ООН підтримали 100 держав світу (у тому числі з пострадянських – Грузія, Азербайджан, Молдова, Литва, Латвія, Естонія), 58 – утримались, 24 – взагалі не брали участі в голосуванні, а проти висловилися 11 держав – Росія, Білорусь, Болівія, Венесуела, Вірменія, Зімбабве, Куба, Нікарагуа, Північна Корея, Сирія та Судан [10]. Як слушно зауважують Є. Матюшенко та А. Засморжук, останні підтримали позицію Москви з кількох причин. Насамперед, розраховуючи на прихильність з боку агресивного "гіганта", а також через цілу низку власних претензій до світового співтовариства, що значною мірою вплинуло на їхнє сприйняття ситуації в Україні [5]. Загалом треба виділити кілька фактів, які й визначили спільну позицію згаданих країн. По-перше, наявність тут недемократичних режимів чи затяжних військових конфліктів. Наприклад, Болівія звернула увагу на свій територіальний конфлікт із Чилі щодо земель біля Тихого океану. Додатковим фактором стали й тісні товариські взаємини між президентом країни Є. Моралесом із Ф. Кастро та У. Чавесом [4]. Так само й Нікарагуа має територіальні суперечності з Колумбією і тісні зв'язки з РФ, підкріплені визнанням незалежності Абхазії та Південної Осетії. Невирішений територіальний конфлікт властивий і Судану. Він виник у 2012 р. після суверенізації Південного Судану та набув форми військового протистояння, в результаті якого загинуло 1,5 тис. громадян. Вже понад рік ведуться консультації щодо роззброєння Сирії, де триває громадянська війна, спровокована діями щодо мирного населення президента країни Башара Асада та підтримувана зусиллями Кремля. Тоталітарним називають і режим північнокорейської держави, де грубо порушуються права людини, а до міжнародних інституцій систематично надходить інформація про смертну кару і тортури в КНДР. Державою з усталеною соціалістичною орієнтацією та культом особи У. Чавеса є також Венесуела, яка мала прикордонні конфлікти з Бразилією та висуває територіальні претензії до Гайани, що загострилися після обрання нового президента країни, який відомий своєю проамериканською позицією. Якщо загальна площа Гайани становить близько 215 тисяч кв. км, то Венесуела фактично претендує на 75 % території свого сусіда. Інша країна, яка не підтримала резолюції, – Зімбабве, яка систематично зазнає

критики з боку світової спільноти за порушення прав людини і фальсифікацію виборів, а також проведення операції “Мурамбатсвіна”, що призвела до катастрофічного зростання цін і безробіття, від яких постраждали найменш забезпечені верстви населення. Щодо Куби, то сьогодні це єдина держава Латинської Америки, де функціонує авторитарний політичний режим, встановлений військовим шляхом [4]. Об’єднавчою платформою під час голосування для згаданих країн став також антиамериканський рух, характерний для Болівії, Венесуели, Куби, Нікарагуа та ін. Не можемо залишити поза увагою і факт неоднозначної позиції України до інтересів тих країн, які голосували проти березневої резолюції ГА ООН. Так, свого часу Україна підтримала санкції проти Зімбабве за порушення прав людини, а на останніх засіданнях ГА ООН не голосувала за зняття американських санкцій з Куби.

Подібною є ситуація і з пострадянськими країнами, які висловилися проти резолюції з “української” кризи. Позиція Білорусі з її неоавторитарним режимом насамперед зумовлена членством у Митному Союзі, а також діями Президента О. Лукашенка щодо політичної опозиції та ЗМІ, які постійно зазнають критики від міжнародних лідерів та організацій. Вступ до Митного Союзу став пріоритетом і для зовнішньополітичного курсу Вірменії, яка до того ж перебуває в стані конфлікту з Азербайджаном через Нагірний Карабах. Сьогодні майже 20 % території Азербайджану перебувають під контролем Збройних сил Вірменії. Конфлікт ніяк не вдається врегулювати перемовинами за участі Росії, Франції та США, а прийняті ГА ООН резолюції щодо звільнення окупованих територій Вірменія вперто не виконує. Схожою є і поведінка РФ після анексії Кримського півострова.

Щодо тих держав, які утримались або не брали участі в голосуванні, то аналітики пропонують поділити їх на кілька груп. До першої належать африканські країни, що пояснюється їхньою територіальною віддаленістю від об’єкта резолюції, – України. Представники країн Африки також усвідомлюють малоймовірність активної позиції інших країн-партнерів у рамках ООН за умови аналогічного випадку з ними, здебільшого розраховуючи на нейтральне ставлення до схожих африканських проблем [5]. Значною мірою це і спровокувало пасивність чи небажання африканських держав активно долучатися до полеміки у вирішенні українсько-російського конфлікту.

Друга група тих, хто утримався, – це острівні держави: Сент-Кітс, Сент-Вінсент, Гренадіни, а також Фіджі і Науру, до яких здійснювалися особисті візити міністра закордонних справ РФ С. Лаврова. Вартою уваги тут є позиція Фіджі і Науру, які за

подібних умов у минулому визнали Абхазію, а нині лише частково підтримали позицію Кремля щодо результатів псевдореферендуму в Криму, утримавшись під час голосування [5].

Наступною групою є азійські держави, нейтральне голосування яких зумовлене насамперед територіальними суперечками зі своїми сусідами. Прикладом тут є конфлікти між Пакистаном та Індією, Індією і Непалом, Китаєм і КНДР, Тайванем та Бутаном. Цілком обґрунтованою є позиція аналітиків про те, що однозначне голосування у форматі “за” чи “проти”, по-перше, могло спровокувати нові територіальні конфлікти у багатьох азійських державах і напружити ситуацію в їхніх прикордонних зонах, по-друге, у разі підтримки резолюції Індія, В’єтнам, Пакистан, Бангладеш і Камбоджа визнали б неправомірними власні територіальні претензії [5]. Нейтральна позиція Китаю, який попередньо неодноразово заявляв про повагу до суверенітету й територіальної цілісності України, також визначена його подвійними інтересами. З одного боку, піклуванням про долю своїх кредитних інвестицій в Україні, а з іншого, – бажанням нарощувати своє домінування за економічну та геополітичну першість перед країнами Заходу, зокрема за підтримки РФ [5]. За останні місяці спостерігається зближення між Москвою і Пекіном, що має фінансові та економічні причини. Зокрема, у рамках групи БРІКС, на протипагу МВФ і СБ, був створений власний банк розвитку, а у травні 2015 р. підписана угода між Росією і Китаєм загальною вартістю 400 мільярдів доларів США про постачання російського газу до Піднебесної впродовж наступних 30 років, починаючи з 2018 р., узгоджено питання щодо спільної переробки нафти із Сибіру та будівництво ядерних реакторів у Китаї. Президент Росії В. Путін також взяв участь в урочистостях, присвячених 70-річчю Перемоги у Великій Вітчизняній війні та 70-річчю Перемоги китайського народу у війні опору Японії, що загалом має політичний підтекст.

Варто зауважити, що попередньо позиція південноамериканських країн Аргентини, Чилі, Венесуели виявилася під час засідання Ради Безпеки ООН та ґрунтувалася на спільному баченні “української” проблеми. Їхні представники, зокрема, виразили підтримку принципам ООН про територіальну цілісність, суверенітет та непорушність кордонів, а єдиним способом вирішення конфлікту назвали широкий діалог і зменшення риторики. Відтак різко засудили факти порушення прав людини на Донбасі, катастрофу боїнга МН17 та перешкоджання діяльності місії ОБСЄ [9]. Та оскільки країни Латинської Америки не є однорідними за своїми політичними та економічними системами, зовнішньополітичними пріоритетами, то й їхнє ставлення до кримських подій також не є

уніфікованим. Як наслідок, під час голосування щодо “української” резолюції голоси 33 країн цього регіону розподілилися так: “за” – 13, “проти” – 4, “утримались” – 14; “не з’явилися на голосування” – 2. На думку аналітиків, виділяються три групи країн: а) ті, які підтримали резолюцію; вони мають прозахідну або багатовекторну зовнішньополітичну зорієнтованість; б) ті, що проголосували проти; вони підтримують антиамериканський вектор зовнішньої політики та розвивають співпрацю з Росією та Китаєм; в) ті, які утримались від голосування; вони проводять широку багатовекторність у реалізації зовнішньої політики [9].

Як бачимо, до “нейтральних” за критерієм голосування в ГА ООН щодо кримського референдуму зараховують майже 15 країн Латинської Америки. Лідери Бразилії та ПАР у такий спосіб намагаються показати свою демократичність світові, але водночас сподіваються на посилення співпраці з Росією в рамках БРІКС. Позиція Аргентини, Еквадору, Уругваю пояснюється темпами їхнього економічного розвитку і потребою пошуку нових бізнес-партнерів, до яких насамперед належить РФ. Паралельно зберігається і зацікавленість до продовження та посилення співпраці цих держав з Україною, і в цьому випадку вони розраховують на нарощення потужностей товарообміну [5]. Загалом російський науковець і аналітик П. Яковлев виокремлює багато факторів економічного, геополітичного, воєнно-стратегічного і правового змісту, які визначають позицію латиноамериканських країн. Це розширення впродовж останніх років їхньої торгово-економічної і політичної взаємодії з Росією, негативне сприйняття ними усього “американського”, посилення регіонального лідерства КНР і ведення Пекіном самостійної зовнішньої політики, територіальна віддаленість країн Латинської Америки від України, а також сприйняття більшістю латиноамериканських еліт норм міжнародного права і принципу територіальної цілісності держави [12].

Важливим чинником “нейтральності” окремих країн Латинської Америки, наприклад Аргентини, стала наявність тут великих українських діаспорних осередків. Та у цьому випадку аргументи “за” нейтралізувалися конфліктом між Аргентиною та Великобританією за суверенітет Фолклендських островів і активною фінансово-торгівельною співпрацею з Російською Федерацією [5]. Ще під час виступу на засіданні Радбезу ООН делегація Аргентини причиною інституційної кризи в Україні визначила мовне питання та внутрішню політичну кризу, а не втручання Росії. Натомість аналогічна нейтральна позиція Бразилії пояснюється активною співпрацею з Росією на двосторонньому рівні у форматі БРІКС. Необхідно зауважити, що Бразилія сама зіткнулася з проблемою сепаратизму, характерною для її південного

регіону, де здебільшого проживає білошкіре населення. Істотний вплив на ситуацію спричинила і концепція бразильської школи депендетизму, суттю якої є критика залежності держав Південної Америки від розвинених держав світу [9].

Натомість відмова від голосування Таджикистану, Киргизії та Туркменістану свідчить про бажання цих країн вийти з-під впливу РФ, самостійно приймати рішення з важливих політичних питань світового порядку денного. Від голосування також утримались не лише Узбекистан, а й Казахстан, який традиційно демонструє прихильність до Російської Федерації. Пояснюючи таку позицію, представник пропрезидентської партії патріотів Казахстану Г. Касимов заявив про те, що не вбачає тут суперечностей між двома країнами, оскільки договори, укладені на регіональному рівні, за своїм правовим статусом повинні підпорядковуватися міжнародному праву, закріпленому у Статуті ООН [3].

Утримався від голосування також Ізраїль. На офіційному рівні заступник МЗС Ізраїлю З. Елькін пояснив таку ситуацію суто технічною причиною – страйком у Міністерстві закордонних справ, зокрема у представництві в ООН, що призвело до відсутності ізраїльського постпреда на сесії Генасамблеї, але варто взяти до уваги й інші факти [6]. Йдеться про непослідовність політики Києва щодо цієї країни. Так, Ізраїль не голосував в ООН за визнання голодомору 1932–1933 рр. геноцидом українського народу, зважаючи на позицію України з палестинського питання. Тоді позицію своєї держави З. Елькін розтлумачив так: “Наскільки я знаю, на всіх голосуваннях з цієї проблематики Ізраїль утримується. Це те саме, що зробила Україна під час голосування з палестинського питання. Україна не голосувала проти, вона просто не брала участі в голосуванні. І в цьому сенсі, принаймні на рівні симетричності, ми цієї симетричності дотримуємося” [2].

Отже, приймаючи рішення щодо голосування “української” резолюції, кожна країна здебільшого керувалася власною ідеологією чи інтересами урядів, а не реальною ситуацією в Україні чи проблемами глобального значення. З іншого боку, цілком очевидним є факт формування поліцентричної системи світоустрою. Доволі влучним є визначення М. Сунгуровського про те, що українсько-російський конфлікт спровокував початок перегляду світового порядку та глобального балансу сил, де “...на одному полюсі та на чолі цього процесу опинилися США в союзі з ЄС; на іншому полюсі – Росія в оточенні держав з подібними авторитарними режимами” [10]. Натомість Китай зайняв очікувану позицію, сподіваючись максимальної вигоди від протистояння між Росією та США і ЄС, що дасть можливість Пекіну посилити своє глобальне лідерство та вирішити

назрілі політико-економічні проблеми внутрішнього розвитку країни. Україні ж у такому всесторонньому діалозі між ключовими гравцями сьогодення – США, ЄС, Росією та Китаєм – важливо не стати “розмінною монетою” для реалізації їхніх геополітичних амбіцій, натомість посилювати свій статус, як самостійного та впливового суб’єкта міжнародних відносин із сильною внутрішньою та зовнішньою політикою.

Значну роль тут відіграла і політика дистанціювання, коли територіально віддалені від України держави просто не перейнялися її проблемами. На жаль, громадськість цих країн мало що знає про нашу державу, а відтак мало цікавиться її проблемами. Тому Україна повинна переглянути свою інформаційну політику і посилити її не лише з метою протидії російській пропаганді, а й для інформування світу про особливості й пріоритети розвитку держави. Цю проблему потрібно розглядати в контексті формування стратегії м’якої сили у зовнішній політиці України, що може стати предметом подальших наукових досліджень.

Варто також зважити на нагальну потребу ревізії зовнішньополітичної діяльності Української держави загалом. По-перше, необхідно активізувати співпрацю з країнами Африки, Азії та Південної Америки, що впродовж багатьох років була недооціненою з боку української влади. По-друге, варто врахувати, що Росія також намагається сьогодні посилити свій вплив на пострадянські країни, де є істотні проблеми з побудовою консолідованої демократії, стабілізацією політичних та економічних систем. Метою РФ є встановлення контролю над їхньою безпековою та зовнішньою політикою через інтеграційні постімперські проекти, де Кремль виконує лідерські об’єднавчі функції. Росія реанімує співпрацю зі старими союзниками та активно впливає на прийняття цими країнами політичних рішень, застосовуючи різні методи: дипломатичний тиск, професійні та особисті контакти, вигідні економічні пропозиції, а інколи й відвертий шантаж. Тому чітка та правовідповідна реакція провідних країн світу на українсько-російський конфлікт може стати певним сигналом для багатьох пострадянських країн про те, що їхні демократичні перетворення знайдуть підтримку у західному світі, бо в протилежному випадку вони цілком перейдуть до сфери впливу Російської Федерації. Цивілізоване вирішення української проблеми відновить значення норм міжнародного права в узгодженні інтересів міжнародних акторів, а також роль ООН у функціонуванні системи міжнародної взаємодії, її ефективність та здатність оперативно реагувати на ті виклики, що постають перед міжнародною спільнотою у глобалізованому XXI ст.

1. Голуб Н. В. Україна та міжнародні організації: інформ.-довід. вид. / Н. В. Голуб, П. А. Клімкін. – К.: Кондор, 2010. – 212 с. 2. Ізраїль не визнає Голодомор через позицію України у палестинському питанні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tyzhden.ua/News/78383>. 3. Казахстан воздержался при голосовании в Генеральной Ассамблее ООН по Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rus.azattyq.org/content/kazakhstan-golosovanie-genassambleya-ukraina/25312472.html>. 4. Кто не поддержал резолюцию Генассамблеи ООН о территориальной целостности Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.112.ua/glavnyenovosti/kto-ne-podderzhal-rezolyuciyu-genassamblei-oon-o-territorialnoy-celostnosti-ukrainy-41106.html>. 5. Матюшенко Е. Резолюция ООН по Украине: причины “воздержания” [Електронний ресурс] / Е. Матюшенко, А. Засморжук. – Режим доступу: <http://www.unian.net/politics/901619-rezolyutsiya-oon-po-ukraine-prichinyi-vozderzaniya.html>. 6. МЗС Ізраїлю пояснило відмову підтримати Україну на Генасамблеї ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ua.korrespondent.net/ukraine/politics/3341625-mzs-izrailui-poiasnylo-vidmovu-pidtrymaty-ukrainu-na-henasamblei-oon>. 7. Постанова Верховної Ради України про Звернення Верховної Ради України до Організації Об’єднаних Націй, національних парламентів держав світу щодо створення міжнародного трибуналу для судового переслідування осіб, відповідальних за злочин, пов’язаний зі збитим літаком авіакомпанії Malaysia Airlines, що здійснював рейс MH17 17 липня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/642-19>. 8. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН щодо територіальної цілісності України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <http://www.tyzhden.ua/Politics/106073>. 9. Роговик О. Позиції держав Південної Америки щодо “української кризи” 2013–2015 рр.: особливості та тенденції [Електронний ресурс] / О. Роговик, М. Дьомочко // Інформаційно-аналітичний центр факультету міжнародних відносин, 2015. – Режим доступу: <http://www.iaac.org.ua/attitude-of-south-america-concerning-ukraine-crisis/>. 10. Російсько-український конфлікт: стан, наслідки, перспективи розвитку політичної ситуації [Електронний ресурс] // Національна безпека та оборона. – К.: Центр Разумкова, 2014. – № 5–6 (148–149). – С. 2–40. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/ukr/files/category_journal/5_6_Ukr_Ros_2014_site_s.pdf. 11. Сунгуровський М. Геополітичний аналіз балансу сил і змін у ньому на фоні російсько-українського конфлікту [Електронний ресурс] / М. Сунгуровський // Центр Разумкова. – 2014. – 14 с. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/upload/1400153819_file.pdf. 12. Яковлев П. Реакция в странах Латинской Америки на события в Крыму и вокруг Украины (в контексте российско-латиноамериканских отношений) [Електронний ресурс] / П. Яковлев // Перспективы, 2014. – Режим доступу: http://www.perspektivy.info/rus/gos/reakcija_v_stranah_latinskoj_ameriki_na_sobytiya_v_krymu_i_vokrug_ukrainy_v_kontekste_rossijsko-latinoamerikanskih_otnoshenij_2014-05-26.htm.

1. Holub N. V. *Ukraine ta mizhnarodni orhanizatsii: Informatsiino-dovidkove vydannia* / N. V. Holub, P. A. Klimkin. –

- K.: Kondor, 2010. – 212 s. 2. Izrail ne vyznaie Holodomor cherez pozytsiiu Ukrainy u palestynskomu pytanni [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.tyzhden.ua/News/78383>. 3. Kazahstan vozderzhalsya pri golosovanii v Generalnoy Assamblee OON po Ukraine [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.rus.azattyq.org/content/kazahstan-golosovanie-genassambleya-ukraina/25312472.html>. 4. Kto ne podderzhal rezolyutsiyu Genassamblei OON o territorialnoy tselostnosti Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.112.ua/glavnye-novosti/kto-ne-podderzhal-rezolyutsiyu-genassamblei-oon-o-territorialnoy-celostnosti-ukrainy-41106.html>. 5. Matyushenko E. Rezolyutsiya OON po Ukraine: prichinyi “vozderzhaniya” [Elektronnyi resurs] / E. Matyushenko, A. Zasmorzhuik. – Rezhim dostupu: <http://www.unian.net/politics/901619-rezolyutsiya-oon-po-ukraine-prichinyi-vozderzhaniya.html>. 6. MZS Izrailiu poiasnylo vidmovu pidtrymaty Ukrainu na Henasamblei OON [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ua.korrespondent.net/ukraine/politics/3341625-mzs-izrailiu-poiasnylo-vidmovu-pidtrymaty-ukrainu-na-henasamblei-oon>. 7. Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy pro Zvernennia Verkhovnoi Rady Ukrainy do Orhanizatsii Ob'iednanykh Natsii, natsionalnykh parlamentiv derzhav svitu shchodo stvorennia mizhnarodnoho trybunalu dlia sudovoho peresliduvannia osib, vidpovidalnykh za zlochyn, pov'iazanyi zi zbytytm litakom aviakompanii Malaysia Airlines, shcho zdiisniuvav reis MH17 17 lypnia 2014 roku [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/642-19>. 8. Rezoliutsiia Heneralnoi Asamblei OON shchodo terytorialnoi tsilisnosti Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu do dzherela: <http://www.tyzhden.ua/Politics/106073>. 9. Rohovyk O. Pozytsii derzhav Pivdennoi Ameryky shchodo “ukrainskoi kryzy” 2013–2015 rr.: osoblyvosti ta tendentsii [Elektronnyi resurs] / O. Rohovyk, M. Domochko // Informatsiino-analitychnyi tsentr fakultetu mizhnarodnykh vidnosyn, 2015. – Rezhym dostupu: <http://www.iac.org.ua/attitude-of-south-america-concerning-ukraine-crisis/>. 10. Rosiisko-ukrainskyi konflikt: stan, naslidky, perspektivy rozvytku polii [Elektronnyi resurs] // Natsionalna bezpeka ta oborona. – Kyiv: Tsentr Razumkova, 2014. – № 5–6 (148–149). – S. 2–40. – Rezhym dostupu: http://www.razumkov.org.ua/ukr/files/category_journal/5_6_Ukr_Ros_2014_site_s.pdf. 11. Sunhurovskyi M. Heopolitychnyi analiz balansu syl i zmin u nomu na foni rosiisko-ukrainskoho konfliktu [Elektronnyi resurs] / M. Sunhurovskyi // Tsentr Razumkova. – 2014. – 14 s. – Rezhym dostupu: http://www.razumkov.org.ua/upload/1400153819_file.pdf. 12. Yakovlev P. Reaktsiya v stranah Latynskoy Ameriki na sobyttya v Krymu i vokrug Ukrainy (v kontekste rossiysko-latinoamerikanskih otnosheniy) [Elektronnyi resurs] / P. Yakovlev // Perspektivy, 2014. – Rezhim dostupu: http://www.perspektivy.info/rus/gos/reakcija_v_stranah_latynskoj_ameriki_na_sobyttya_v_krymu_i_vokrug_ukrainy_v_kontekste_rossijsko-latinoamerikanskih_otnoshenij_2014-05-26.htm.